

Piotr Raźniak

Procesy migracyjne a dochody gmin w wybranych obszarach metropolitalnych południowej Polski

Wprowadzenie

Celem opracowania jest określenie zasięgu wpływu Krakowa i Rzeszowa na ich tereny peryferyjne pod względem społecznym i gospodarczym. Do analizy wybrano Krakowski Obszar Metropolitalny, który na podstawie uchwały nr XV/174/03 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 22 grudnia 2003 r. został włączony do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego¹. Podstawową jednostką użytą do delimitacji granic Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego była gmina, która ze względu na mniejszą powierzchnię i liczbę mieszkańców bardziej szczegółowo określa zasięg oddziaływania miasta centralnego na peryferia niż powiat. Do delimitacji omawianego obszaru wzięto pod uwagę kryteria, które zostały podzielone na cztery główne grupy: funkcjonalne (w tym dojazdy do pracy do Krakowa), demograficzno-osadnicze, społeczne, ekonomiczne oraz mieszkaniowo-infrastrukturalne. Z kolei biorąc pod uwagę przegląd literatury określającej polskie miasta metropolitalne², Rzeszów wraz ze swoją strefą peryferyjną jest określany jako Potencjalny Rzeszowski Obszar Metropolitalny. Jego granice przedstawiono za delimitacją przedstawioną przez Unię Metropolii Polskich³, gdzie główną jednostką administracyjną służącą do

¹ Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego, 2003, <http://www.malopolskie.pl/Planowanie/Plan>.

² P. Raźniak, *Standard of Social and economic development of selected Polish metropolitan areas at the beginning of 21st century*, „Journal of Economic and Social Studies” 2011, The College of Nyiregyhaza, Hungary, s. 183–192.

³ *Atlas Unii Metropolii Polskich*, 2008, www.selfgov.gov.pl.

wyznaczenia jego zasięgu był powiat. Należy jednak zauważyć, że została ona opracowana bez wykorzystania mierników funkcjonalnych, społecznych i infrastrukturalnych.

1. Procesy migracyjne

1.1. Napływ ludności

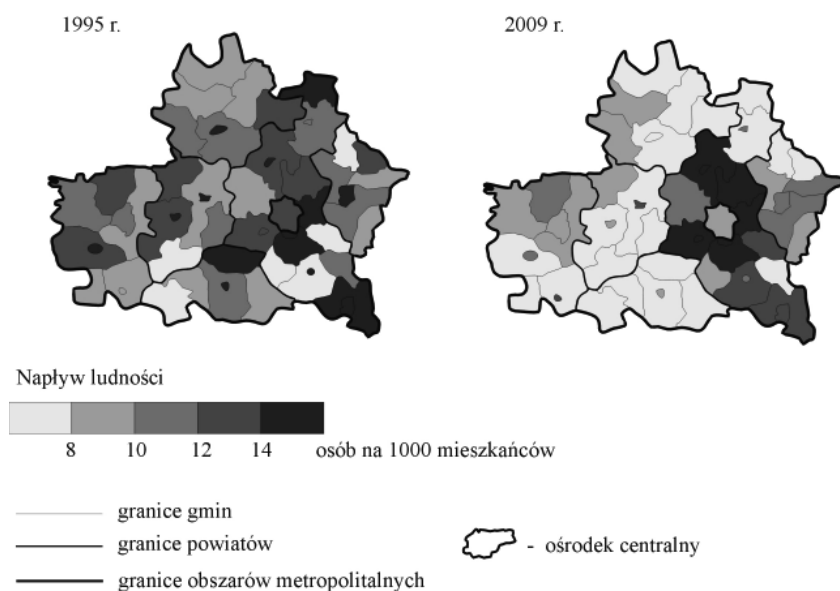
Najwyższe wartości współczynnika napływu ludności na 1000 mieszkańców w 1995 roku w Krakowskim Obszarze Metropolitalnym zanotowano w mieście Dobczyce i wyniósł on 26,4 osoby na 1000 mieszkańców (rys. 1a). Również inne miasta wykazywały się wysokim napływem ludności, przekraczającym 14‰ (Niepołomice, Kalwaria Zebrzydowska, Słomniki i Wadowice). Należy zauważyć, iż gminy wiejskie przylegające do wyżej wymienionych miast legitymowały się znacznie niższymi wartościami omawianego współczynnika, co może świadczyć o istniejących jeszcze w 1995 roku procesach urbanizacji występujących w strefach podmiejskich mniejszych ośrodków miejskich. Najbardziej atrakcyjnymi terenami dla napływających były gminy położone na północ od Krakowa: Zielonki (23,0‰), Michałowice (22,2‰) i Zabierzów (18,2‰). Z kolei gminy powiatu bocheńskiego położone we wschodniej części Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego okazały się najmniej popularnym miejscem do osiedlania się ludności. W roku 2009 odnotowano duże zmiany w natężeniu badanego zjawiska. Znacznie zwiększyła się zarówno liczba gmin o współczynniku napływu ludności przekraczającym 14 osób na 1000 mieszkańców, jak i natężenie napływu. Może to świadczyć z jednej strony o atrakcyjności analizowanego terenu jako miejsca zamieszkania, jak i o postępujących od lat 90. XX wieku procesach suburbanizacyjnych, które zachodzą również w innych obszarach metropolitalnych świata⁴. Zaliczono tutaj niemal wszystkie gminy przylegające do Krakowa, a najchętniej wybieranymi przez migrantów gminami były Zielonki (41,8‰) i Michałowice 32,5‰, które legitymowały się wzrostem imigracji odpowiednio o 18,8 i 12,2 punktu promilowego w porównaniu z 1995 rokiem. Prawdopodobnie ze względu na wysokie ceny działek i nieruchomości w jednostkach graniczących z Krakowem dynamicznie zwiększył się również napływ ludności do Skały, Iwanowic, Sułoszowej i Czernichowa, co świadczy o rozprzestrzenianiu się procesów suburbanizacji na dalej położone tereny. Zauważono także w porównaniu z pierwszym przedziałem czasowym wzrost zainteresowania terenami położonymi w południowej części badanego obszaru (wiejska gmina Myślenice, Pcim). W tym przypadku większa odległość od Krakowa może być rekompensowana atrakcyjnymi krajobrazami oraz dobrą dostępnością komunikacyjną, jaką zapewnia rozbudowywana droga E7. Dobre przyszłe połączenie z ośrodkiem centralnym mogło mieć również wpływ na wyższe współczynniki napływu w gminach powiatu bocheńskiego, gdzie w 2012 roku ma zostać oddany do użytku węzeł

⁴ K. Newman, E.K. Wyly, *The Right to Stay Put, Revisited: Gentrification and Resistance to Displacement in New York City*, „Urban Studies” 2006, t. 43, nr 1, s. 23–57.

Rys. 1a. Napływ ludności w Krakowskim Obszarze Metropolitalnym na 1000 mieszkańców

Rys. 1b. Napływ ludności w Potencjalnym Rzeszowskim Obszarze Metropolitalnym na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

autostradowy, który zdecydowanie skróci czas dojazdu. Niższymi wartościami w porównaniu z 1995 rokiem charakteryzowały się gminy powiatu proszowickiego. Mogło to mieć związek z trudnym dostępem komunikacyjnym i położoną we wschodniej części Krakowa Hutą im. T. Sędzimir, która zanieczyszcza przede wszystkim tereny omawianego powiatu.

W Potencjalnym Rzeszowskim Obszarze Metropolitalnym natężenie napływu ludności w 1995 roku nie wykazywało tak dużego związku z miastem centralnym, jak było to widoczne w przypadku Krakowa. Najwyższymi wartościami badanego współczynnika legitymowały się przede wszystkim miasta: Błażowa, Pilzno, Głogów Małopolski, Łańcut i Strzyżów, co świadczyło o zaawansowanych procesach urbanizacyjnych w mniejszych miastach analizowanego obszaru (rys. 1b). Ponadto można stwierdzić duży napływ ludności w gminach przylegających bezpośrednio do Rzeszowa (Krasne – 16,7% i Tyczyn – 15,5%). W 2009 roku zanotowano generalny spadek natężenia napływu ludności we wszystkich powiatach z wyjątkiem większości gmin powiatu rzeszowskiego. Zauważono również bardzo silną koncentrację imigrantów wokół Rzeszowa. Bardzo wyraźnie zaznacza się strefa gmin sąsiadujących z ośrodkiem centralnym: Trzebownik, Krasne, Boguchwała i Tyczyn. Jednak największymi wartościami imigracji ludności charakteryzowały się ośrodki miejskie tej strefy. W mieście Tyczyn wartość napływu wzrosła z 15,8% w 1995 roku do 22,9% w 2009 r. Korzystnym miejscem dla migrantów było również południe powiatu rzeszowskiego, gdzie atrakcyjne pod względem krajobrazowym Pogórze Dynowskie mogło być powodem do osiedlenia się tam znacznej liczby osób. Zauważono bardzo silny cień migracyjny wokół omawianej strefy. Najniższymi współczynnikami napływu charakteryzowały się gminy wiejskie powiatu ropczycko-sędziszowskiego, strzyżowskiego oraz gminy położone w północnej części Potencjalnego Rzeszowskiego Obszaru Metropolitalnego. Nieco większy napływ ludności zanotowano w północnej części powiatu dębickiego i zachodniej części kolbuszowskiego. Imigracja do tej strefy mogła mieć również związek ze Specjalną Strefą Ekonomiczną, zlokalizowaną w położonym poza analizowanym terenem Mielcu. Z kolei mniejsze miasta legitymowały się generalnym spadkiem napływu ludności w porównaniu z 1995 rokiem, jednak w połączeniu z mniejszymi wartościami, jakimi legitymowały się również ich gminy wiejskie, nie można mówić o procesach suburbanizacyjnych. Można zatem stwierdzić, że na większości omawianego potencjalnego obszaru metropolitalnego zachodzi wciąż proces urbanizacji. Należy zauważyć, że wartości omawianego współczynnika w obydwóch miastach centralnych, tj. Krakowie i Rzeszowie są niższe niż w przylegających do nich obszarach, co może świadczyć o przemieszczaniu się ludności do strefy peryferyjnej w celu polepszenia warunków życia oraz zaawansowanych procesach suburbanizacyjnych w Krakowskim Obszarze Metropolitalnym.

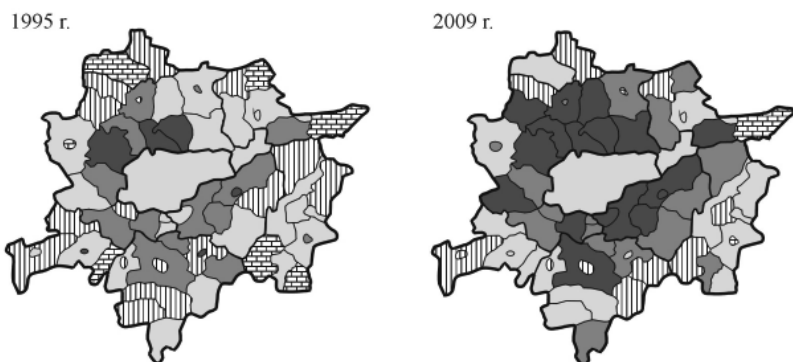
1.2. Saldo migracji ludności

Rozkład przestrzenny współczynnika salda migracji ludności w Krakowskim Obszarze Metropolitalnym wykazuje silne zróżnicowanie przestrzenne (rys. 2a). W 1995 roku zauważono spadek wartości omawianego współczynnika wraz

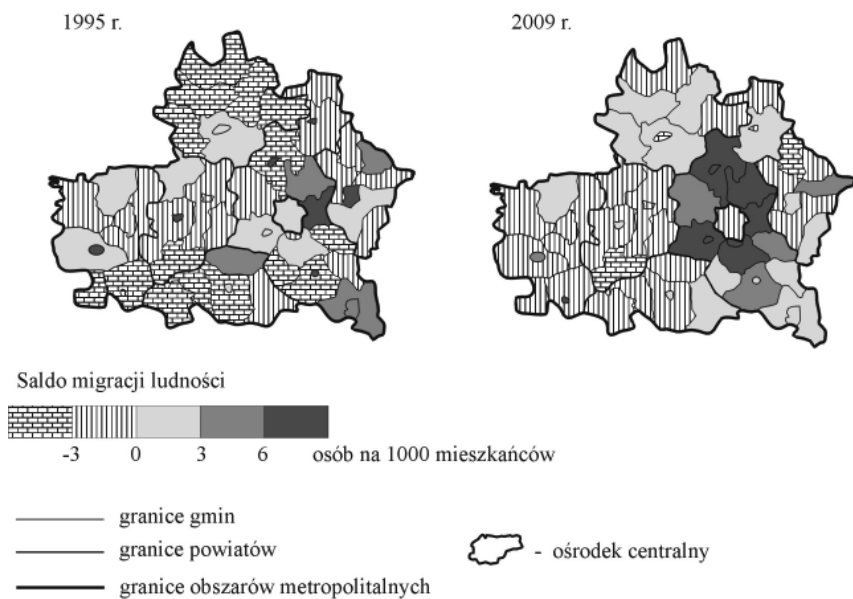
z oddalaniem się od Krakowa. Najbardziej atrakcyjnymi terenami okazały się miasta: Dobczyce (19,8‰) i Niepołomice (14,9‰). Wysokie wartości analizowanego współczynnika zauważono w gminach położonych na północny zachód od ośrodka centralnego: Zielonki (13,0‰), Michałowice (12,0‰) i Zabierzów (9,7‰). Ponadto większość pozostałych jednostek graniczących z Krakowem legitymowała się wartościami współczynnika salda migracji ludności przekraczającymi 3 osoby na 1000 mieszkańców. Na obrzeżach Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego charakteryzowała się natomiast wartościami ujemnymi, co może świadczyć o niskiej atrakcyjności tych terenów w 1995 roku ze względu na trudny dojazd do ośrodka centralnego, generującego największą liczbę miejsc pracy na badanym obszarze. Można również zauważyć, że niektóre mniejsze miasta wykazywały się słabszą atrakcyjnością dla migrantów niż przylegające do nich gminy wiejskie. Myślenice, Krzeszowice, Skała i Sułkowice zanotowały ujemne wartości analizowanego współczynnika, podczas gdy w ich gminach wiejskich saldo migracji ludności było dodatnie. Z kolei Dobczyce, Niepołomice, Słomniki i Wadowice nadal przyciągały dużą liczbę migrantów, o czym świadczą dodatnie wartości analizowanego współczynnika. Inne procesy zachodziły w mieście Wieliczka, które legitymowało się nieznacznymi dodatnimi wartościami (1,2‰), natomiast gmina wiejska charakteryzowała się współczynnikiem salda migracji ludności wynoszącym 3,02 osoby na 1000 mieszkańców. Natomiast w 2009 roku zdecydowanie rozszerzyła się strefa gmin z zanotowanym wysokim dodatnim saldem migracji ludności. Pierścień dwóch gmin okalających Kraków charakteryzował się wartościami analizowanego współczynnika powyżej 3‰. Od tej zasady odstępowała jedynie gmina Igołomia-Wawrzeńczyce (1,8‰), położona na północny-wschód od krakowskiej dzielnicy Nowa Huta. Do najbardziej popularnych wśród migrantów gmin należały jednostki położone na północ od miasta centralnego: Zielonki (35,3‰), Michałowice (26,0‰), Wielka Wieś (20,2‰), co pokazuje, że niższy poziom życia w strefie peryferyjnej nie ma wpływu na procesy suburbanizacji⁵. Coraz większą popularnością cieszyła się wschodnia część badanego terenu, gdzie w 1995 roku saldo migracji ludności w gminie wiejskiej Wieliczka wynosiło 3 osoby na 1000 mieszkańców, a w drugim przedziale czasowym wzrosło do 17,5‰. Zauważono także wzrost zainteresowania terenami położonymi w południowej części badanego obszaru: Myślenice wieś, Pcim, Tokarnia, Lubień. W tym przypadku większa odległość od Krakowa może być rekompensowana atrakcyjnymi krajobrazami oraz położeniem w pobliżu drogi E7, która zapewnia dobrą dostępność komunikacyjną z Krakowem i autostradą A4. Krakowski Obszar Metropolitalny staje się coraz bardziej atrakcyjny dla migrantów, o czym może świadczyć zmniejszenie się liczby gmin z ujemnym saldem migracji z 23 w 1995 do 14 w 2009 roku. Należały do nich niektóre gminy miejskie (Nowy Wiśnicz, Myślenice, Sułkowice, Słomniki, Wadowice) oraz gminy wiejskie położone przy zewnętrznej granicy analizowanego terenu.

⁵ A. Winiarczyk-Raźniak, *Wybrane usługi a jakość życia mieszkańców w regionie miejskim Krakowa*, „Prace Monograficzne Uniwersytetu Pedagogicznego”, nr 508, Wyd. Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, Kraków 2008, s. 159.

Rys. 2a. Saldo migracji ludności w Krakowskim Obszarze Metropolitalnym na 1000 mieszkańców

Rys. 2b. Saldo migracji w Potencjalnym Rzeszowskim Obszarze Metropolitalnym na 1000 mieszkańców

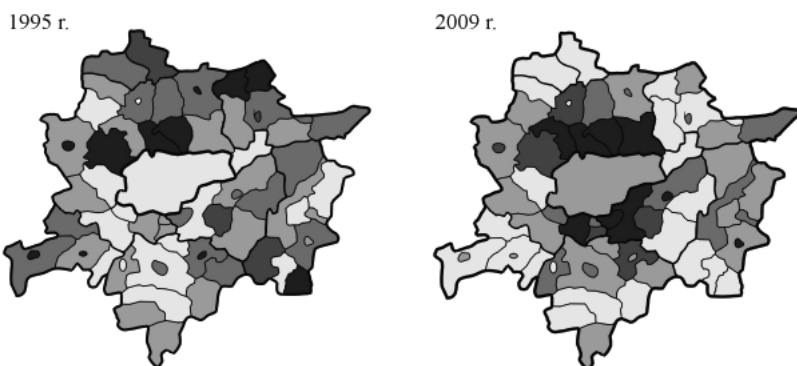
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Potencjalny Rzeszowski Obszar Metropolitalny w 1995 roku nie był zbytnio atrakcyjnym miejscem dla mieszkańców. Na większości jego terenu zanotowano ujemne wartości współczynnika salda migracji ludności (ryc. 2b). Najmniej popularnymi terenami dla migrantów okazał się powiat kolbuszowski (bez gminy Kolbuszowa) oraz południowa część analizowanego obszaru, gdzie większość gmin zanotowała wartości poniżej -3‰. Najgorzej pod tym względem prezentowały się gminy Raniżów (-11,5‰), Wielopole Skrzyńskie (-9,1‰) oraz Jodłowa (-7,9‰), które są położone stosunkowo daleko od Rzeszowa. W badanym okresie aż 32 gminy z 58 zaliczonych do potencjalnego obszaru rzeszowskiego wykazywały się ujemnym saldem migracji ludności. Dodatkowo wartości były domeną przede wszystkim miast: Błazowa (-13,2‰), Głogów Małopolski (-10,1), Pilzno (-9,6‰) i Łańcut (-7,7‰) oraz niewielkiej strefy jednostek usytuowanych wokół ośrodka centralnego. Wśród obszarów wiejskich jedynie granicząca od wschodu z Rzeszowem gmina Krasne zanotowała stosunkowo wysokie natężenie współczynnika salda migracji ludności, które w 1995 roku wyniosło 6,9 osoby na 1000 mieszkańców. Warto zauważyć, że tylko 4 z 7 jednostek graniczących z ośrodkiem centralnym charakteryzowało się dodatnim saldem migracji ludności, jednak z wyjątkiem Krasnego nie przekraczało ono 6‰. W drugim przedziale czasowym zanotowano natomiast silniejsze oddziaływanie Rzeszowa na gminy z nim graniczące. W 2009 roku najwyższymi wartościami analizowanego współczynnika legitymowały się gminy Tyczyn miasto (17,3‰), Boguchwała miasto (11,4‰) oraz Tyczyn wieś (10,1‰). Pozostałe jednostki graniczące z miastem centralnym odnotowały wartości salda migracji powyżej 3 osób na 1000 mieszkańców, co może świadczyć o wczesnym stadium procesów suburbanizacyjnych. Zauważono także wzrost atrakcyjności dla migrantów pozostałej części powiatu rzeszowskiego, w którym jedynie gmina Kamień zanotowała ujemną wartość badanego współczynnika (-2,3‰). Wzrosła atrakcyjność niektórych terenów powiatu kolbuszowskiego, jednak saldo migracji nie przekroczyło tam 2,2 osób na 1000 mieszkańców (Niwiska). W pozostałej części Potencjalnego Rzeszowskiego Obszaru Metropolitalnego obszaru odnotowano większy odpływ ludności niż napływ do poszczególnych jednostek. Do gmin najmniej popularnych wśród migrantów należały: Wielopole Skrzyńskie (-4,0‰), Kolbuszowa miasto (-3,4‰) oraz Rakszawa (-3,2‰).

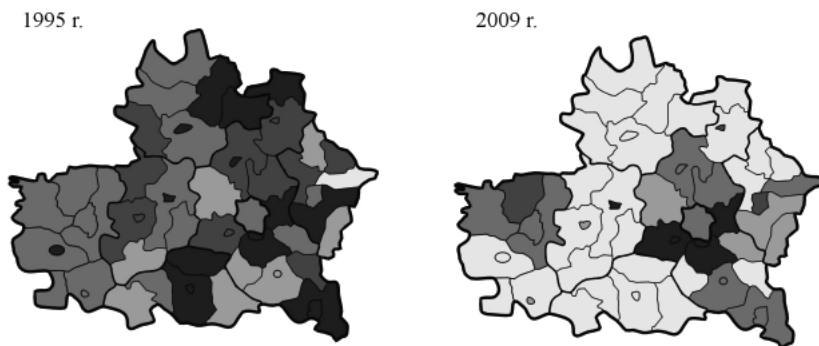
1.3. Obrót migracyjny

W Krakowskim Obszarze Metropolitalnym współczynnik obrotu migracyjnego ludności (suma napływu i odpływu ludności) wykazywał się silnym zróżnicowaniem przestrzennym (rys. 3a). W 1995 roku gminy położone na północ i wschód od Krakowa cechowały się relatywnie wyższymi wartościami analizowanego współczynnika niż jednostki usytuowane na południu i wschodzie omawianego obszaru metropolitalnego. Obrót migracyjny przekraczający 26 osób na 1000 mieszkańców odnotowano w 7 gminach położonych na terenach północnych i wschodnich, a spoza tej strefy tylko Dobczyce miasto, Sułkowice miasto i Wadowice miasto zaliczono do gmin o bardzo dużych wartościach badanego współczynnika. Najmniejszą mobilnością charakteryzowały się jednostki leżące w po-

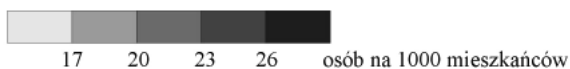
Rys. 3a. Obrót migracyjny ludności w Krakowskim Obszarze Metropolitalnym na 1000 mieszkańców

Rys. 3b. Obrót migracyjny w Potencjalnym Rzeszowskim Obszarze Metropolitalnym na 1000 mieszkańców

Obrót migracyjny ludności

— granice gmin

— granice powiatów

— granice obszarów metropolitalnych

 - ośrodek centralny

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

łudniowej części Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego. Nie wykazano jednak wyraźnej zależności pomiędzy odległością od ośrodka centralnego a wysokością obrotu migracyjnego. Gminy graniczące z Krakowem osiągały wartości powyżej 26‰ (Zabierzów, Zielonki, Michałowice), jak i poniżej 17‰ (Kocmyrów-Luborzyca, Wieliczka wieś, Skawina miasto, Liszki). Jednostki usytuowane przy granicy analizowanego terenu również były bardzo zróżnicowane i zostały zaliczone zarówno do pierwszego przedziału wartości (Jerzmanowice, Lanckorona, Przegonia), jak i ostatniego (Radziemice, Pałecznicza). W 2009 roku odnotowano generalny spadek współczynnika obrotu migracyjnego ludności w prawie całym Krakowskim Obszarze Metropolitalnym. Nastąpiła także koncentracja analizowanego zjawiska w gminach leżących bliżej Krakowa, natomiast dalsze peryferia badanego terenu cechowały się niższymi wartościami. Wyjątkiem tutaj może być powiat bocheński, gdzie w obydwóch przedziałach czasowych wartości utrzymywały się w przedziale 17–23 osoby na 1000 mieszkańców z wyjątkiem miasta Nowy Wiśnicz, który w 2009 roku legitymował się sumą napływu i odpływu ludności na poziomie 26,9‰.

Nieco inaczej przestrzennie rozkładały się wartości współczynnika obrotu migracyjnego ludności w Potencjalnym Rzeszowskim Obszarze Metropolitalnym. W 1995 roku (rys. 3b) zdecydowana większość gmin cechowała się znacznymi wartościami analizowanego współczynnika i były one dosyć równomiernie rozłożone na całym terenie potencjalnego obszaru metropolitalnego. Jedynie 9 z 54 jednostek znalazło się w pierwszych dwóch przedziałach odpowiadających sumie napływu i odpływu ludności mniejszej niż 20 osób na 1000 mieszkańców. Z kolei najwyższymi wartościami współczynnika obrotu migracyjnego ludności (powyżej 26‰) charakteryzowały się powiaty leżące generalnie w części środkowej i zachodniej badanego terenu. Należały do nich zarówno gminy miejskie (Błażowa – 38,5‰, Strzyżów – 33,8‰, Tycyn 33,0‰), jak i jednostki wiejskie (Raniżów – 38,5‰, Kamień 32,0‰, Dzikowiec – 31,9‰). W 2009 roku na terenie Potencjalnego Rzeszowskiego Obszaru Metropolitalnego zaobserwowano procesy, które zachodziły również w Krakowskim Obszarze Metropolitalnym. Na obszarze rzeszowskim wystąpił ogólny spadek obrotu migracyjnego oraz koncentracja wysokich wartości badanego współczynnika w gminach sąsiadujących z miastem centralnym. Większość jednostek położonych w powiecie rzeszowskim oraz gminy północnej części powiatu dębickiego legitymowało się wartościami przekraczającymi 20 osób na 1000 mieszkańców. Jednak pozostała część analizowanego terenu charakteryzowała się bardzo niskimi wartościami współczynnika obrotu migracyjnego, który generalnie nie przekraczał 17‰.

2. Dochody gmin

2.1. Dochody własne gmin

Krakowski Obszar Metropolitalny w 1995 roku nie wykazywał zdecydowanych różnic pod względem dochodów własnych gmin (ryc. 4a). Najwyższe dochody

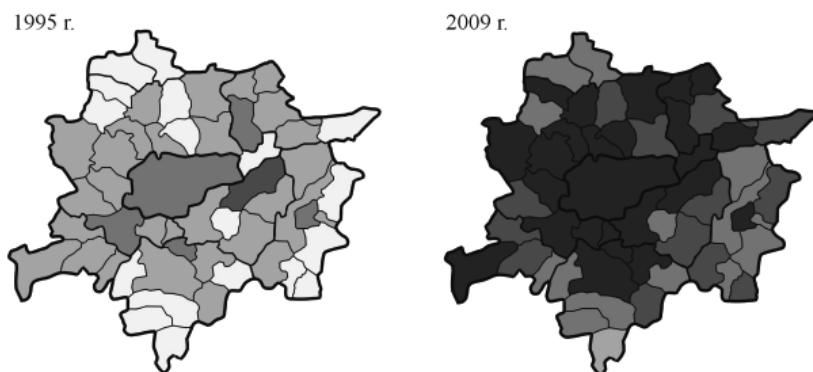
własne zanotowano w gminie Niepołomice (807 zł na mieszkańca) oraz w Krakowie (627 zł). Wartościami powyżej 500 zł charakteryzowały się jeszcze tylko 4 gminy i były to: Bochnia miasto, Siepraw, Skawina oraz Koniusza. Można założyć, że najmniejsze wpływy posiadały jednostki położone na peryferiach analizowanego obszaru, legitymujące się dochodami własnymi poniżej 300 zł na mieszkańca. Najuboższe pod tym względem były południowe tereny powiatu myślenickiego (Lubień, Tokarnia oraz Pcim). Wokół Krakowa zaś rozciąga się pas gmin o średnich dochodach własnych wynoszących od 300 do 500 zł na mieszkańca. W drugim przedziale czasowym zanotowano bardzo dynamiczny wzrost wartości badanego zjawiska. Największymi wpływami cechował się w Kraków (2993 zł) oraz gmina Niepołomice (2700 zł) i są one zdecydowanymi liderami pod względem uzyskiwanych wpływów z omawianego źródła. Kolejna Skawina uzyskała jedynie 1930 zł na mieszkańca. W 2009 roku aż 21 z 54 gmin charakteryzowało się wartościami powyżej 900 zł i były to głównie jednostki graniczące z Krakowem oraz pas gmin należący do drugiego pierścienia wokół ośrodka centralnego. Świadczyć to może o coraz silniejszym oddziaływaniu Krakowa na tereny peryferyjne. Również może być to przykładem zacierania się różnic pomiędzy miastem centralnym a jego otoczeniem⁶. Pod koniec pierwszej dekady zanotowano także niewielką nadwyżkę pustostanów powierzchni biurowej w Krakowie⁷. Niekorzystna sytuacja dla potencjalnych najemców mogła doprowadzić do wyboru lokalizacji poza miastem centralnym, co zwiększyło dochody jednostek peryferyjnych. Relatywnie najniższe współczynniki odnotowano na południu powiatu myślenickiego oraz w powiecie bocheńskim.

Potencjalny Rzeszowski Obszar Metropolitalny cechował się nieco niższymi wartościami dochodów własnych gmin w 1995 roku niż Krakowski Obszar Metropolitalny (rys. 4b). Na analizowanym terenie nie zauważono zbyt silnego oddziaływania Rzeszowa na jego strefę zewnętrzną. Jedynie cztery z sześciu gmin graniczących z miastem centralnym legitymowały się dochodami własnymi przekraczającymi 300 złotych na osobę. Warto zauważyć, iż Rzeszów (608 zł) znalazł się dopiero na piątym miejscu pod względem analizowanego zjawiska i został wyprzedzony przez: Łańcut (807 zł), Trzebownisko, Ropczyce i Kolbuszową. Zanotowano także skupisko gmin należących do co najmniej drugiego przedziału wartości, które znajdowały się w powiecie rzeszowskim. Ponadto jedynie kilka gmin cechowało się wartościami przekraczającymi 300 zł. Najniższe wartości dochodów własnych zanotowano w gminie Dzikowiec (110 zł), Jodłowe (133 zł) i Hyżne (148 zł). Zauważono, że ośrodek centralny nie wykazywał większego oddziaływania na gminy peryferyjne pod względem badanego współczynnika w 1995 roku. W 2009 roku nastąpił znaczny wzrost dochodów własnych w Potencjalnym Rzeszowskim Obszarze Metropolitalnym. Należy odnotować wzrost znaczenia Rze-

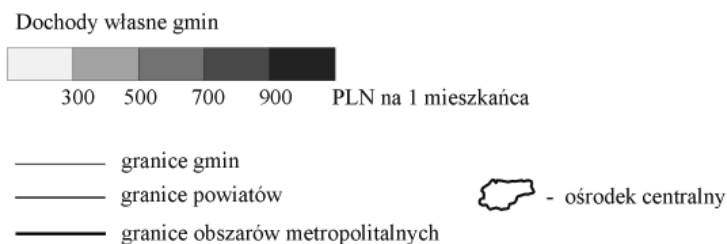
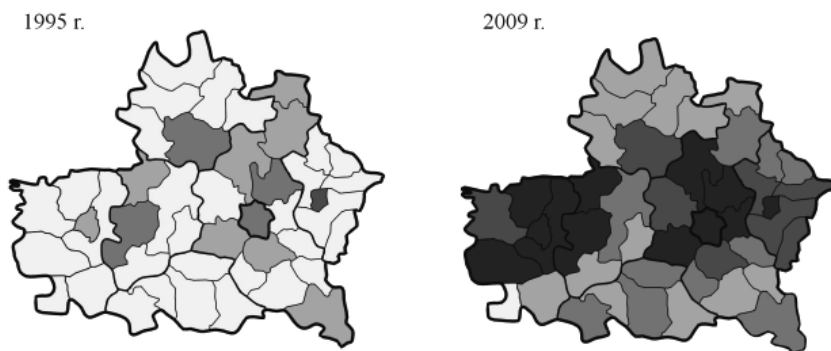
⁶ S. Korenik, *Nowe realia gospodarcze na początku XXI wieku a urbanizacja*, [w:] „Studia Miejskie”, red. J. Słodczyk, M. Śmiełowska, t. 4, Opole 2011, s. 39–46.

⁷ M. Wdowicka, *Konkurencyjność miast polskich dla korporacji ponadnarodowych*, [w:] *Mechanizmy i uwarunkowania budowania konkurencyjności miast*, red. J. Słodczyk, E. Szafranek, Opole 2008, s. 89–100.

Rys. 4a. Dochody własne gmin w zł na 1 mieszkańca w Krakowskim Obszarze Metropolitalnym

Rys. 4b. Dochody własne gmin w zł na 1 mieszkańca w Potencjalnym Rzeszowskim Obszarze Metropolitalnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

szowa, który z wartością 1981 zł na mieszkańca znalazł się na pierwszej pozycji. W drugim przedziale czasowym odnotowano dwa główne obszary skupiające gminy o najwyższych wartościach omawianego współczynnika. Pierwszy obejmuje jednostki graniczące z Rzeszowem i powiat łańcucki, a drugi jest reprezentowany przez północną część powiatu dębickiego oraz gminy Ropczyce i Ostrów należące do powiatu Ropczycko-Sędziszowskiego. W cieniu pomiędzy opisanymi ośrodkami znajdują się jednostki o zdecydowanie niższych dochodach własnych: Niwiska, Sędziszów Małopolski, Iwierzycy, Wielopole Skrzyńskie, gdzie jedynie gmina Sędziszów Małopolski legitymuje się wartościami analizowanego współczynnika powyżej 500 zł na mieszkańca. Ponadto można zauważyć pasowy układ badanego zjawiska, tj. tereny znajdujące się na północy i południu charakteryzują się niższymi dochodami własnymi niż jednostki położone w centrum Potencjalnego Rzeszowskiego Obszaru Metropolitalnego na linii wschód-zachód. Może być to związane z bliskością międzynarodowej drogi E4 i budowaną autostradą A4, która ma przebiegać przez centralną część analizowanego obszaru. Początkowa faza procesów suburbanizacyjnych strefy peryferyjnej Rzeszowa może pozytywnie wpłynąć na finanse najbardziej atrakcyjnych gmin, gdyż dochody z podatku od nieruchomości są najważniejszą pozycją pośród podatków składających się na dochody własne⁸.

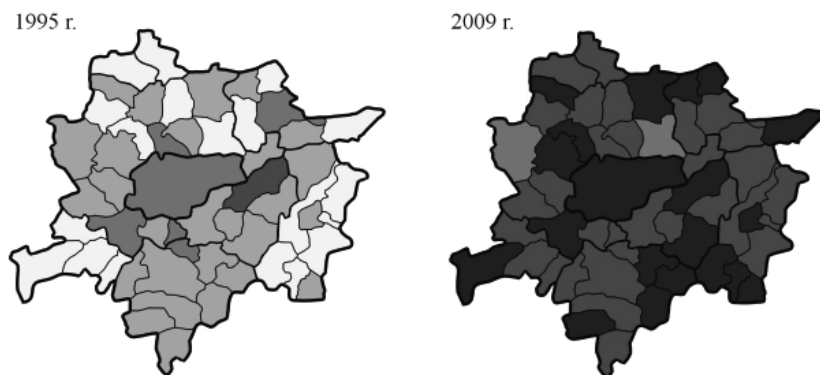
2.2. Dochody ogółem gmin

Gminy Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego w 1995 roku charakteryzowały się dochodami ogółem nieprzekraczającymi 1500 zł na mieszkańca (rys. 5a). Większe sumy zanotowano jedynie w siedmiu jednostkach. Najbogatszą gminą w przeliczeniu na jednego mieszkańca okazały się Niepołomice (2177 zł), a drugi Kraków legitymował się dochodami o około 25% niższymi (1627 zł). Niepołomice sukces finansowy zawdzięczały między innymi powstaniu zakładu produkcyjnego Coca Cola Beverages w 1993 roku, gdzie w latach 1998-2009 zatrudnienie wzrosło z 180 do 493 osób⁹. Z kolei przeciętne dochody ogółem gmin Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego mieściły się w granicach 1000–1500 zł na osobę. Można zauważyć, że omawiane jednostki tworzą trójkąt, którego pierwszy bok wyznacza zachodnia część powiatu krakowskiego, drugi – południe powiatu proszowickiego, a trzeci – powiat myślenicki. Część północna i gminy powiatów wadowickiego i bocheńskiego cechowały się nieco niższymi wartościami omawianego zjawiska, gdzie znajdują się najbiedniejsze jednostki administracyjne: Gołcza (414 zł), Nowy Wiśnicz (640 zł) oraz Jerzmanowice-Przeginia (698 zł). W drugim przedziale czasowym, tak jak w przypadku dochodów własnych gmin, zanotowano wzrost dochodów ogółem na badanym terenie. W porównaniu

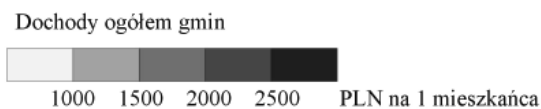
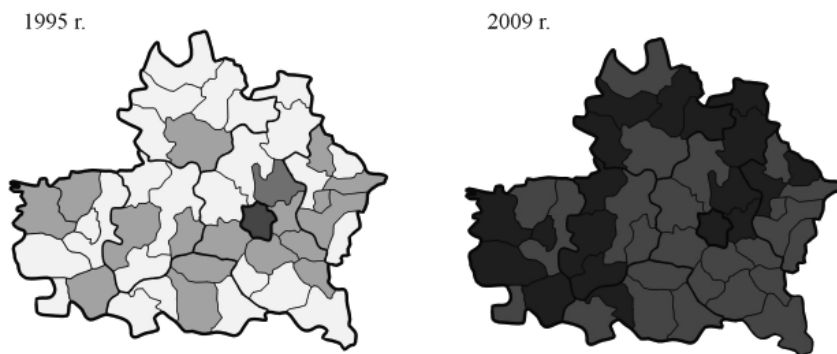
⁸ B. Maćkiewicz, P. Motek, *Znaczenie podatków lokalnych w finansowaniu zadań lokalnych miast*, [w:] *Przekształcenia strukturalne miast i zrównoważony rozwój gospodarki miejskiej*, red. J. Słodczyk, D. Rajchel, Opole 2008, s. 91–104.

⁹ M. Tkocz, J. Żydzik, *Rola światowego koncernu w przemianach przestrzeni przemysłowej Polski w okresie transformacji na przykładzie The Coca Cola Company*, [w:] *Procesy przemian przemysłu i usług w wybranych krajach*, red. Z. Ziolo, T. Rachwał, „Prace Komisji Geografii Przemysłu PTG”, Warszawa–Kraków 2010, s. 169–175.

Rys. 5a. Dochody ogółem gmin w zł na 1 mieszkańca w Krakowskim Obszarze Metropolitalnym

Rys. 5b. Dochody ogółem gmin w zł na 1 mieszkańca w Potencjalnym Rzeszowskim Obszarze Metropolitalnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

z 1995 rokiem nastąpiła zmiana na pierwszych dwóch miejscach w klasyfikacji. W 2009 roku Kraków legitymował się najwyższymi dochodami ogółem, które w przeliczeniu na mieszkańca wyniosły 4295 zł, a na drugim miejscu znalazły się Niepołomice z wartością na poziomie 3905 zł. W omawianym roku zauważono, że gminy graniczące z miastem centralnym nie wykazywały najwyższych wartości dochodów ogółem, które mieściły się najczęściej pomiędzy 2000 a 2500 zł na mieszkańca. Natomiast wiele gmin położonych przy granicy Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego znajdowało się w najwyższym przedziale wartości. Widać wyraźnie skupisko takich jednostek w południowo-wschodniej oraz północnej części obszaru.

Znacznie większe zróżnicowanie przestrzenne dochodów ogółem gmin w 1995 roku występowało w Potencjalnym Rzeszowskim Obszarze Metropolitalnym (rys. 5b). Największe dochody ogółem zanotowano w zdecydowanie najbogatszym Rzeszowie (2325 zł na osobę) oraz w gminie Trzebownisko (1535 zł), która została sklasyfikowana na drugim miejscu. Powodem wysokich dochodów Trzebowniska mogła być lokalizacja na analizowanym terenie lotniska Rzeszów-Jasionka, które na przełomie XX i XXI wieku dynamicznie się rozwijało¹⁰ i generowało znaczne wpływy do kasy gminnej. Pozostałe jednostki administracyjne w 1995 roku nie przekroczyły pułapu 1500 zł, a aż 24 z 44 gmin charakteryzowało się dochodami ogółem poniżej 1000 złotych na osobę. Zdecydowanie na końcu klasyfikacji znajdował się Frysztak, legitymujący się wartością 613 zł na osobę. Z kolei w 2009 roku dochody ogółem znacznie wzrosły w porównaniu z 1995 rokiem. Wszystkie jednostki cechowały się wartościami przekraczającymi 2000 zł na osobę, a trzy z nich przekroczyły 3000 zł, i były to: Rzeszów (3747 zł), Niwiska (3090 zł) i Ostrów (3084). Generalnie wyższe dochody osiągają gminy położone na północy i na wschodzie Potencjalnego Rzeszowskiego Obszaru Metropolitalnego, a na południowym wschodzie zauważono głównie wartości w granicach 2000–2500 zł na mieszkańca.

2.3. Dynamika dochodów gmin 1995–2009

Zmiana dochodów własnych w Krakowskim Obszarze Metropolitalnym ukazała ich istotne zróżnicowanie przestrzenne (rys. 6a). Analizowane dochody wzrosły ponad trzyipółkrotnie w Krakowie oraz w gminach z nim graniczących od północy, zachodu i południowego zachodu. Wyższą dynamiką niż miasto centralne legitymowała się gmina Wielka Wieś oraz Wadowice, położone na południowo-zachodnim krańcu badanego terenu. Natomiast gminy położone na wschód od Krakowa nie bogaciły się tak szybko, zwłaszcza jednostki usytuowane w powiecie proszowickim. Dosyć wysoki wzrost zaznaczył się także na południu, gdzie główną przyczyną mogły być coraz lepsze powiązania komunikacyjne tych terenów z Krakowem. Z kolei dochody ogółem gmin generalnie rosły wolniej niż dochody własne. Najniższe wartości zanotowano w ośrodku centralnym i w pierścieniu

¹⁰ Z. Gawrońska, *Międzynarodowe Połączenia lotnicze Rzeszowskiego Obszaru Metropolitalnego*, [w:] *Rzeszowski i Krakowski Obszar Metropolitalny*, red. Z. Makiela, R. Fedan, Kraków 2006, s. 145–156.

dwóch gmin go otaczających. Jednakże wiele z tych jednostek było zamożnych już w 1995 roku, więc trudno im było osiągnąć bardzo dynamiczny wzrost. Ponadto jest to również w przybliżeniu obszar o wysokich wartościach współczynnika salda migracji ludności, co spowodowało wzrost ogólnej liczby mieszkańców, a co za tym idzie dochody w przeliczeniu na mieszkańca nie rosną w tak szybkim tempie. Wyjątkiem jest tutaj gmina Wielka Wieś, która legitymowała się ponad trzyipółkrotnym wzrostem zamożności, co mogło być spowodowane między innymi uruchomieniem centrum biznesowego we wsi Modlniczka, jak i dogodnym usytuowaniem względem międzynarodowego lotniska w Balicach oraz węzła autostradowego. Dużą dynamiką charakteryzowały się przede wszystkim tereny położone na peryferiach Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego (powiat bocheński, wadowicki i północ analizowanego terenu). Może być to związane z relatywnie niskimi dochodami uzyskiwanymi w 1995 roku. Wpływ mogło mieć także pewne nasycenie inwestycjami gmin położonych bliżej Krakowa, co spowodowało wzrost cen nieruchomości i kosztów wynajmu, przez co atrakcyjnymi stały się tereny położone w większym oddaleniu od ośrodka centralnego. Jednak głównym czynnikiem lokalizacji firm, zwłaszcza z kapitałem zagranicznym na omawianych peryferiach jest bliskość metropolii krakowskiej, która oddziałuje na strefę zewnętrzną Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego. Omawiane oddziaływanie zaobserwowano również w strefach peryferyjnych innych dużych miast w Polsce¹¹.

Z kolei w Potencjalnym Rzeszowskim Obszarze Metropolitalnym najbardziej wzrosły dochody własne w gminach położonych powiecie dębickim (Żyraków, Czarna oraz Pilzno) oraz w jednostkach graniczących z Rzeszowem (Świlcza, Boguchwała oraz Głogów Małopolski). Należy zwrócić uwagę na gminę Trzebownisko, która w 1995 roku zanotowała jedną z najwyższych wartości dochodów własnych na mieszkańca, jednak pod względem dynamiki znajduje się w pierwszym przedziale wartości (rys. 6b). Może to sugerować, iż główną składową dochodów są opłaty odprowadzane przez lotnisko Rzeszów-Jasionka. Również Rzeszów legitymował się wysokim wzrostem dochodów własnych, co może być wynikiem między innymi wzrostu liczby dużych firm zlokalizowanych na jego terenie¹². Pod względem dynamiki dochodów ogółem na mieszkańca można zauważyć silne zróżnicowanie w jednostkach usytuowanych wokół miasta centralnego. Gminy położone na wschód od Rzeszowa (Trzebownisko, Krasne, Tyczyn, Chmielnik) bogacą się znacznie wolniej niż sąsiadujące z głównym ośrodkiem analizowanego potencjalnego obszaru metropolitalnego od strony zachodniej (Głogów Małopolski, Lubenia, Boguchwała). Ponadto na pozostałym terenie trudno mówić o ogólnych zależnościach przestrzennych zmian dochodów ogółem w Potencjalnym Rzeszowskim Obszarze Metropolitalnym.

¹¹ B. Domański, *Kapitał zagraniczny a rozwój polskich regionów*, [w:] *Przekształcenia struktur regionalnych – aspekty społeczne, ekonomiczne i przyrodnicze*, red. S. Ciok, P. Migoń, Wrocław 2010, s. 263–274.

¹² H. Rogacki, *Duże przedsiębiorstwa w przestrzeni regionalnej Polski – zmiany rozmieszczenia i struktury*, [w:] *Przekształcenia struktur regionalnych – aspekty społeczne, ekonomiczne i przyrodnicze*, red. S. Ciok, P. Migoń, Wrocław 2010, s. 275–287.

3. Typologia gmin według salda migracji ludności i dochodów ogółem

Dla podsumowania niniejszej pracy sporządzono typologię opartą na współczynniku salda migracji ludności i dochodów ogółem gmin. Utworzono 9 typów: typ 1 – legitymujący się ujemnym saldem migracji ludności i dochodami ogółem poniżej 1400 zł na osobę; typ 2 – charakteryzujący się saldem migracji ludności w przedziale 0–5‰, i dochodami poniżej 1400 zł na osobę; typ 3 – objawiający się saldem migracji ludności powyżej 5‰ i dochodami poniżej 1400 zł na osobę; typ 4 – odznaczający się ujemnym saldem migracji i dochodami ogółem w przedziale 1400–2400 zł na osobę; typ 5 – ukazujący saldo migracji w granicach 0–5‰ i dochody ogółem 1400–2400 zł na osobę; typ 6 – charakteryzujący się saldem migracji ludności powyżej 5‰ i dochodami ogółem w przedziale 1400–2400 zł na osobę; typ 7 – legitymujący się ujemnym saldem migracji ludności i dochodami ogółem powyżej 2400 zł na osobę; typ 8 – odznaczający się saldem migracji ludności w przedziale 0–5‰ i dochodami ogółem powyżej 2400 zł na osobę; oraz typ 9 – cechujący się saldem migracji ludności przekraczającym 5‰ dochodami ogółem powyżej 2400 zł na osobę. Można przyjąć, że typ 9 jest najbardziej dynamiczny, w typach 8, 6, 5 proces rozwoju społeczno-gospodarczego jest na dosyć wysokim poziomie, natomiast typy 1, 2 i 4 należą do najślabszych spośród wyszczególnionych.

W Krakowie i gminach sąsiadujących z nim od południa w 1995 roku przeważał typ 5 o średnich wartościach obydwóch parametrów, natomiast w jednostkach graniczących od północy i zachodu daje się zauważyć przewaga słabszego typu 2 legitymującego się gorszymi wartościami (ryc. 7a). Zdecydowanie dominowała gmina Niepołomice, która jako jedyna reprezentowała najbardziej dynamiczny typ 9. Z kolei znaczna część terenów zlokalizowanych przy granicy Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego należała do najślabszego typu 1, charakteryzującego się zarówno ujemnym saldem migracji ludności, jak i dochodami ogółem. W roku 2009 zanotowano generalne przejście z typów słabszych do bardziej dynamicznych. Aż 6 jednostek zostało zaliczonych do typu 9 i spośród nich tylko gmina Nowe Brzesko nie graniczyła z Krakowem. Pozostałe sąsiadowały z miastem centralnym od północy (Zabierzów, Wielka Wieś, Zielonki i Michałowice) i wschodu (Niepołomice). Zdecydowana większość gmin położonych w pierścieniu dwóch jednostek od granic ośrodka metropolitalnego oraz powiat myślenicki legitymowały się przynależnością do korzystnych typów 6 oraz 8. Jedynie gminy położone najdalej zaliczały się do mniej rozwiniętych społecznie i gospodarczo. Warto zauważyć, że tylko Krzeszowice charakteryzowały się niewielkim dodatnim saldem migracji ludności i średnimi dochodami (typ 2).

W Potencjalnym Rzeszowskim Obszarze Metropolitalnym w 1995 roku dominowały typy 1 i 2 (rys. 7b), co może świadczyć o niższym poziomie rozwoju, niż został zauważony w Krakowskim Obszarze Metropolitalnym. Ponadto jedynie 4 jednostki zakwalifikowano do typu 5 i po jednej do typów 3 i 6. W drugim przedziale czasowym zanotowano zdecydowane zmiany. Najlepszym rozwojem społeczno-gospodarczym legitymowały się jednostki graniczące z Rzeszowem (Głogów Małopolski, Trzebownisko, Krasne, Chmielnik i Boguchwała), które cha-

rakteryzowały się zarówno wysokim saldem migracji ludności, jak i dochodami przekraczającymi 2400 zł na osobę w 2009 roku. Należy również zauważyć, iż część wschodnia i południowa analizowanego obszaru wykazuje się głównie typami 5, 6, 8 i 9, co stawia je w lepszej sytuacji niż peryferia zachodnie sklasyfikowane głównie w typach 7 i 4.

Podsumowanie

W niniejszej pracy przeanalizowano wybrane wskaźniki społeczne i gospodarcze. Wykazano, że procesy suburbanizacji zachodzą w większej części Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego. Z kolei Potencjalny Rzeszowski Obszar Metropolitalny w 2009 roku był dopiero w początkowej fazie omawianego procesu, który obejmował jedynie gminy przyległe do Rzeszowa. Także peryferia Krakowa są znacznie bogatsze od rzeszowskich, jednak dynamika dochodów własnych nie wykazała większych różnic pomiędzy dwoma omawianymi terenami. Zauważono jednak szybkie bogacenie się gmin położonych przy granicy Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego, które systematycznie zmniejszają dystans do najbardziej rozwiniętych jednostek graniczących z miastem metropolitalnym. Na peryferiach Rzeszowa nie widać wyraźnego oddziaływania miasta na tereny położone zwłaszcza na zachodnich rubieżach, co może świadczyć, że granice Potencjalnego Rzeszowskiego Obszaru Metropolitalnego zostały delimitowane przez Unię Metropolii Polskich nieco na wyrost. Przyczyną niewielkiego zasięgu oddziaływania Rzeszowa mogła być również ogólna tendencja migracji ludności do najlepiej rozwiniętych ośrodków miejskich¹³. Łącząc to z niezbyt dobrą dostępnością komunikacyjną¹⁴, słabym oddziaływaniem gospodarczym, na otaczające je obszary oraz w niewielkim stopniu wykształconymi funkcjami metropolitalnymi¹⁵, można wytłumaczyć stosunkowo mały zasięg oddziaływania migracyjnego Rzeszowa. Z kolei według czasoprzestrzennego modelu falowego wzrostu obszaru metropolitalnego procesy suburbanizacyjne w ukształtowanych obszarach metropolitalnych powinny zachodzić na całym jego terenie¹⁶, wobec tego nie wydaje się uprawnione nazywanie Rzeszowa i jego strefy peryferyjnej obszarem metropolitalnym.

¹³ P. Eberhardt, *Regiony wydłużające się w Polsce*, Prace IGI PAN nr 148, Warszawa 1989, s. 141; E. Zdrojewski, *Wpływ migracji definitywnych na przyrost rzeczywisty ludności i zmiany struktur ludności w Polsce w latach 1975–1996*, „Monografie Wydziału Ekonomii i Zarządzania nr 71”, Koszalin 2000, s. 522.

¹⁴ G. Węclawowicz, J. Bański, M. Degórski, T. Komornicki, P. Korcelli, P. Śleszyński, *Przestrzenne zagospodarowanie Polski na początku XXI wieku*, IGI PAN, Warszawa 2006, s. 212.

¹⁵ B. Jałowiecki, *Uwarunkowania i szanse rozwoju polskich metropolii*. Departament Koordynacji Polityki Strukturalnej MGPIPS, Warszawa 2006, s. 25.

¹⁶ R. Mydel, *Od urbanizacji do reurbanizacji. Zmodyfikowany model falowego rozwoju obszarów metropolitalnych*, [w:] *Urbanizacja i społeczeństwo*, red. B. Górz, Akademia Pedagogiczna, Kraków 2006, s. 55–66.

Bibliografia

- Atlas Unii Metropolii Polskich*, 2008, www.selfgov.gov.pl.
- Domański B., *Kapitał zagraniczny a rozwój polskich regionów*, [w:] *Przekształcenia struktur regionalnych – aspekty społeczne, ekonomiczne i przyrodnicze*, red. S. Ciok, P. Migoń, Wrocław 2010.
- Eberhardt P., *Regiony wyludniające się w Polsce*, „Prace IGiP PAN” nr 148, Warszawa 1989.
- Gawrońska Z., *Międzynarodowe Połączenia lotnicze Rzeszowskiego Obszaru Metropolitalnego*, [w:] *Rzeszowski i Krakowski Obszar Metropolitalny*, red. Z. Makieła, R. Fedan, Kraków 2006.
- Jałowiecki B., *Uwarunkowania i szanse rozwoju polskich metropolii*, Departament Koordynacji Polityki Strukturalnej MGPIPS, Warszawa 2006.
- Korenik S., *Nowe realia gospodarcze na początku XXI wieku a urbanizacja*, [w:] „Studia Miejskie”, red. J. Słodczyk, M. Śmigielska, t. 4, Opole 2011.
- Maćkiewicz B., Motek P., *Znaczenie podatków lokalnych w finansowaniu zadań lokalnych miast*, [w:] *Przekształcenia strukturalne miast i zrównoważony rozwój gospodarki miejskiej*, red. J. Słodczyk, D. Rajchel, Opole 2008.
- Mydel R., *Od urbanizacji do reurbanizacji. Zmodyfikowany model falowego rozwoju obszarów metropolitalnych*, [w:] *Urbanizacja i społeczeństwo*, red. B. Górz, Akademia Pedagogiczna, Kraków 2006.
- Newman K., Wyly E.K., *The Right to Stay Put, Revisited: Gentrification and Resistance to Displacement in New York City*, „Urban Studies” 2006, t. 43, nr 1, Routledge, Glasgow.
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego, 2003 <http://www.malopolskie.pl/Planowanie/Plan/>.
- Raźniak P., *Standard of Social and economic development of selected Polish metropolitan areas at the beginning of 21st century*, „Journal of Economic and Social Studies”, The College of Nyiregyhaza 2011.
- Rogacki H., *Duże przedsiębiorstwa w przestrzeni regionalnej Polski – zmiany rozmieszczenia i struktury*, [w:] *Przekształcenia struktur regionalnych – aspekty społeczne, ekonomiczne i przyrodnicze*, red. S. Ciok, P. Migoń, Wrocław 2010.
- Tkocz M., Żydzik J., *Rola światowego koncernu w przemianach przestrzeni przemysłowej Polski w okresie transformacji na przykładzie The Coca Cola Company*, [w:] *Procesy przemian przemysłu i usług w wybranych krajach*, red. Z. Ziło, T. Rachwał, „Prace Komisji Geografii Przemysłu PTG”, Warszawa–Kraków 2010.
- Wdowicka M., *Konkurencyjność miast polskich dla korporacji ponadnarodowych*, [w:] *Mechanizmy i uwarunkowania budowania konkurencyjności miast*, red. J. Słodczyk, E. Szafranek, Opole 2008.
- Węclawowicz G., Bański J., Degórski M., Komornicki T., Korcelli P., Śleszyński P., *Przestrzenne zagospodarowanie Polski na początku XXI wieku*, IGIPZ PAN, Warszawa 2006.
- Winiarczyk-Raźniak A., Raźniak P., *Migracje wewnętrzne ludności w polskich obszarach metropolitalnych u progu XXI wieku*, Kraków 2012.
- Winiarczyk-Raźniak A., *Wybrane usługi a jakość życia mieszkańców w regionie miejskim Krakowa*, „Prace Monograficzne Uniwersytetu Pedagogicznego”, nr 508, Kraków 2008.

Zdrojewski E., *Wpływ migracji definitywnych na przyrost rzeczywistej ludności i zmiany struktur ludności w Polsce w latach 1975–1996*, „Monografie Wydziału Ekonomii i Zarządzania” nr 71, Koszalin 2000.

Summary

The paper compares migration rates and net migration data for the Krakow Metropolitan Area and the Rzeszow Potential Metropolitan Area. Migration rates and net migration vary substantially with respect to city size and economic impact on neighboring townships. A typology based on net migration data and township revenue was created in order to analyze social and economic processes occurring in Malopolskie Voivodeship. Research has shown that suburbanization is underway in the Krakow Metropolitan Area. On the other hand, Rzeszow does not appear to be making an impact on its suburban zone, which will likely make it impossible to declare it an official metropolitan area. The paper analyzes selected social and economic data for the Krakow Metropolitan Area and the Rzeszow Potential Metropolitan Area. Research has shown that most of the Krakow Metropolitan Area is experiencing suburbanization. On the other hand, the Rzeszow Potential Metropolitan Area only began to experience suburbanization in 2009 and this process occurred only in townships directly adjacent to the city of Rzeszow. While suburban townships near Krakow are considered to be more affluent, analysis of township revenue data has shown that suburban townships near Krakow and Rzeszow are about the same. Research has also shown that more distant suburban townships are quickly closing in on townships directly neighboring Krakow in terms of affluence. On the other hand, there is little evidence to show that the city of Rzeszow is having an economic impact on distant suburban townships, especially those located to the west of the city. This suggests that the boundaries of the Rzeszow Potential Metropolitan Area may have been demarcated too early by the Union of Polish Metropolitan Areas.

